

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سبقت‌گالی

شماره: ۹۸/۲۱۲۶۸۱
تاریخ: ۱۳۹۸/۰۶/۲۶
پست: دارد

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، همانگونه که مستحضرنند، امهال مطالبات یکی از مهم‌ترین اجزای عملیات بانکی محسوب می‌گردد. این مهم در قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی آن نیز به انحاء مختلف از جمله تبصره (۱) ذیل ماده (۱۰) «دستورالعمل اجرایی مشارکت مدنی»، ذکر شده است. لیکن در یک دهه اخیر در قوانین مختلف از جمله قوانین بودجه سنواتی سال‌های ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۷ و نیز «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور (مصوب سال ۱۳۹۴)» موضوع امهال مطالبات غیرجاری بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مورد تأکید واقع شده است. با این وجود، یکی از مهم‌ترین دلایل افزایش بی‌رویه مطالبات غیرجاری در یک دهه اخیر، الزام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به امهال مطالبات مزبور بعضاً در قالب تکالیف قانونی یادشده بوده است. گرچه امهال مطالبات غیرجاری در بعضی شرایط می‌تواند فراهم‌کننده فضای مساعدت برای اشخاص و بنگاه‌های اقتصادی دارای مشکل باشد و منجر به تسهیل وصول مطالبات غیرجاری گردد، لیکن عدم استفاده صحیح از ابزار مزبور و رویکرد افراط‌گرایانه در الزام بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به امهال مطالبات بنگاه‌های اقتصادی، بدون لحاظ ابعاد مختلف موضوع می‌تواند تبعات منفی را برای شبکه بانکی کشور در پی داشته باشد و نه تنها گشایشی را در زمینه کاهش مطالبات غیرجاری فراهم ننماید، بلکه موجد بی‌نظمی در نحوه برخورد با بدهکاران بانکی باشد و ضمن ایجاد تبعات عدم شفافیت صورت‌های مالی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، خود نیز موجب افزایش مطالبات غیرجاری گردد.

متأسفانه در شبکه بانکی کشور نسبت به موضوع امهال مطالبات غیرجاری تاکنون رویه واحدی وجود نداشته است. عدم وجود سازوکاری مدون و دقیق که ابعاد شرعی، حقوقی و حسابداری امهال مطالبات بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به نحو مطلوب و مناسبی مدنظر قرار و تبیین نماید، موجب تخطی از برخی از ضوابط و مقررات ناظر بر اجرای عقود اسلامی، بروز ملاحظات و دغدغه‌ها در خصوص عدم رعایت قواعد شرعی در امهال مطالبات، بی‌نظمی در نحوه برخورد با بدهکاران بانکی به دلیل فقدان سازوکار امهال، افزایش ریسک حقوقی بانک‌ها، انتقال مطالبات امهالی به طبقه جاری، کاهش ذخایر مطالبات غیرجاری و شناسایی و توزیع سودهای موهوم با امهال می‌گردد. به عبارت دیگر ممکن است در امهال مطالبات غیرجاری، بایدها و نبایدهای ناظر بر قراردادهای پیش‌رو به نحو صحیحی ملحوظ نظر قرار نگیرد و این مهم منجر به تحمیل ریسک‌های حقوقی به شبکه بانکی کشور گردد. علاوه بر این ممکن است شبهاتی در خصوص ضوابط فقهی عقود و مسایلی نظیر طبقه‌بندی، ذخیره‌گیری و شناسایی درآمد ناصحیح و نبود تصویری

صحیح از مطالبات غیرجاری به دلیل فقدان وحدت رویه و دستورالعمل مدون در خصوص امهال مطالبات بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به وجود آید. از این رو، نظام مند نمودن فرآیند مزبور، به نحوی که در شرایط اقتصادی کنونی، ضمن مساعدت حداکثری به مشتریان خوش نام و خوش سابقه شبکه بانکی کشور، از بروز آسیب به بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی ممانعت به عمل آورده و وحدت رویه را در شبکه بانکی کشور در پی داشته باشد، امری ضروری و انکارناپذیر است. بر همین اساس و بنا بر الزامات یادشده، نظام مند نمودن فرآیند مزبور از رهگذر تدوین و ابلاغ دستورالعملی جامع و مانع که در آن ملاحظات شرعی، مقرراتی و حسابداری به نحو مطلوب مدنظر قرار گیرد، در دستور کار بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت. بر همین اساس، «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» توسط بانک مرکزی تدوین و با عنایت به ابعاد فقهی آن، پس از تأیید عدم مغایرت آن با شرع انور اسلام پس از چندین جلسه بررسی در شورای فقهی بانک مرکزی، متعاقباً در شورای پول و اعتبار مطرح و در یک هزار و دویست و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ به شرح پیوست تصویب گردید.

در «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» تلاش شده است ابعاد مختلف موضوع امهال مطالبات غیرجاری بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی با تمرکز بر ملاحظات شرعی، حقوقی و مقرراتی حاکم بر عملیات بانکی بدون ربا مورد توجه قرار گیرد. انتظار می رود با اهتمام به اجرای دقیق تدابیر اعلامی در دستورالعمل مزبور به عنوان ضوابطی منسجم پیرامون امهال مطالبات بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، شاهد آثار و فوایدی همچون؛ ایجاد رویه واحد در خصوص انواع روش های امهال مطالبات در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، تدقیق در اعمال قضاوت حرفه ای، شفاف نمودن راهکارهای امهال مطالبات در بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، امکان بهبود قابلیت مقایسه ارقام مندرج در سرفصل حساب های مرتبط در بانک های مختلف، انعکاس تصویری صحیح و واقعی از وضعیت عملکرد مالی بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، ارتقای شفافیت مالی و جلوگیری از شناسایی و توزیع سودهای موهوم، در نظام بانکی کشور باشیم.

از مهمترین ویژگی های دستورالعمل مذکور می توان به مواردی نظیر؛ تعریف امهال و انواع روش های امهال مطالبات، تدوین سازو کارهای امهال مطالبات به تفکیک عقود مشارکتی و غیرمشارکتی، تعیین حداکثر زمان امهال مطالبات، تعیین مبنای امهال مطالبات، درج احکام مرتبط با شرایط مشتری در امهال مطالبات، درج احکام مرتبط با هر یک از انواع روش های امهال مطالبات، تشریح سازوکارهای طبقه بندی و ذخیره گیری مطالبات امهالی، تبیین فرآیند شناسایی درآمد مطالبات امهالی و همچنین ممنوع بودن اخذ سود یا وجه التزام از محل وجه التزام تأخیر تأدیه دین اشاره نمود.

شایان ذکر است که به استناد ماده (۴) دستورالعمل حاضر که اشعار می دارد «امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه در چارچوب سیاست های ابلاغی بانک مرکزی امکان پذیر می باشد». با نظر داشت به شرایط فعلی شبکه بانکی

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

کشور و محدودیت منابع قرض الحسنه، بدین وسیله اعلام می گردد، امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه تا اطلاع ثانوی ممنوع می باشد.

خاطر نشان می سازد، مؤسسه اعتباری مکلف است در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید، ضوابط و مقررات کلی ناظر بر اعطای تسهیلات بانکی نظیر نرخ سود تسهیلات مصوب شورای پول و اعتبار، روش محاسبه سود و اقساط تسهیلات مبتنی بر عقود مبادله ای و مفاد بخشنامه های قبلی بانک مرکزی در خصوص تخصیص منابع از جمله بخشنامه شماره م/۸۶ مورخ ۱۳۸۶/۱/۱۵، بخشنامه شماره م/۱۵۲۱ مورخ ۱۳۸۶/۴/۱۸ و بخشنامه شماره ۹۵/۱۱۶۵۹۵ مورخ ۱۳۹۵/۴/۱۴ را رعایت نماید.

از این رو خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی ربط آن بانک /مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. /۴۴۱۰۴۹۲/حف

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمد خدایاری

۳۸۱۶

حمیدرضا غنی آبادی

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل اجرایی

نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری

مرداد ماه ۱۳۹۸

«بسمه تعالی»

به استناد بند (ب) ماده (۱۱) و بند (ج) ماده (۳۳) قانون پولی و بانکی کشور و با رعایت مفاد قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و سایر ضوابط و مقررات ابلاغی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و نیز با هدف ایجاد وحدت رویه در خصوص نحوه امهال مطالبات غیرجاری شبکه بانکی کشور، جلوگیری از شناسایی سود موهوم و نیز ارتقای کیفیت دارایی‌های مؤسسات اعتباری، «دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، تهیه و تدوین می‌گردد.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح زیر استفاده می‌شوند:

- ۱-۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛
- ۱-۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی می‌باشد؛
- ۱-۳- **مطالبات:** طلب مؤسسه اعتباری از مشتری اعم از ریالی و ارزی حسب مورد بابت اصل، سود/فواید مترتبه و وجه التزام تأخیر تأدیه دین/خسارات و هزینه‌های مترتبه ناشی از اعطای تسهیلات، ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها؛
- ۱-۴- **امهال:** توافق مؤسسه اعتباری با مشتری به منظور اعطای مهلت بیشتر برای بازپرداخت، با ترتیباتی متفاوت از قرارداد اولیه. تقسیط مجدد، تمدید، تجدید، تبدیل قرارداد و نظایر آن به تشخیص بانک مرکزی از مصادیق امهال محسوب می‌گردد؛
- ۱-۵- **مطالبات امهالی:** آن گروه از مطالبات که در چارچوب عقود مصرح در موضوع تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور امهال می‌گردد؛
- ۱-۶- **مطالبات غیرجاری:** مطالبات مؤسسه اعتباری که در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی در خصوص طبقه‌بندی دارایی‌ها در یکی از طبقات سررسید گذشته، معوق و یا مشکوک‌الوصول قرار می‌گیرد؛
- ۱-۷- **مشتری:** شخص حقیقی یا حقوقی که بابت اعطای تسهیلات، ارائه خدمات، خسارات و هزینه‌های مترتبه و انجام سایر فعالیت‌ها و وقوع رویدادها به مؤسسه اعتباری بدهی دارد؛
- ۱-۸- **تقسیم مجدد:** وصول مطالبات مؤسسه اعتباری از مشتری در قالب اقساط مشخص جدید در ادامه قرارداد فعلی؛

۹-۱- **تمدید قرارداد:** افزایش مدت زمان اجرای مفاد قرارداد فعلی که موضوع آن به اتمام نرسیده است با توافق مؤسسه اعتباری و مشتری؛

۱۰-۱- **تجدید قرارداد:** فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد نسبت به موضوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری؛

۱۱-۱- **تبدیل قرارداد:** فسخ/اقاله و خاتمه قرارداد فعلی و امهال طبق یکی از حالات زیر:

الف) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به همان موضوع قرارداد؛

ب) انعقاد قرارداد جدیدی از همان نوع قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛

ج) انعقاد قرارداد جدیدی متفاوت از قرارداد فعلی بین مؤسسه اعتباری و مشتری نسبت به موضوع متفاوت؛

۱۲-۱- **وجه التزام تأخیر تأدیه دین:** وجوهی است که مشتری موظف است در صورت عدم ایفای به موقع تعهدات خود در قبال مؤسسه اعتباری در چارچوب مصوبات شورای پول و اعتبار پرداخت نماید.

ماده ۲- مؤسسه اعتباری می تواند بنا به درخواست مشتری و در چارچوب ضوابط داخلی مصوب هیأت مدیره خود صرفاً مطالباتی را که تمام یا بخشی از آن غیرجاری شده است، برای یکبار و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.

تبصره ۱- امهال مطالبات ناشی از عقود مشارکتی از طریق تمدید قرارداد، قبل و پس از سررسید قرارداد امکان پذیر می باشد.

تبصره ۲- امهال مطالبات ناشی از ایجاد تعهدات، ارائه خدمات و انجام سایر فعالیت ها و وقوع رویدادها، از زمان پرداخت/ایجاد مطالبات مؤسسه اعتباری امکان پذیر می باشد.

تبصره ۳- مؤسسه اعتباری می تواند با تصویب هیأت مدیره، تسهیلات امهالی را صرفاً برای یکبار دیگر و حداکثر به مدت پنج (۵) سال امهال نماید.

ماده ۳- امهال مطالبات توسط مؤسسه اعتباری جز در موارد قانونی صرفاً برای مشتریانی امکان پذیر است که به تشخیص مؤسسه اعتباری و بر مبنای اعتبارسنجی انجام شده، مطالبات مذکور پس از امهال در سررسید/سررسیدهای مقرر قابل وصول باشد.

تبصره- اتخاذ تصمیم در خصوص وثیقه و تعیین میزان پرداخت بخشی از مبلغ مطالبات برای امهال، در اختیار هیأت مدیره مؤسسه اعتباری می باشد.

ماده ۴- امهال مطالبات ناشی از اعطای قرض الحسنه در چارچوب سیاست‌های ابلاغی بانک مرکزی امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۵- در صورت امهال مطالبات غیرجاری از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، بخش سررسید نشده و جاری مطالبات پس از کسر سود اقساط سررسید نشده مرتبط با آن نیز مشمول امهال خواهد بود.

ماده ۶- مطالبات مؤسسه اعتباری بابت اصل و سود/فواید مترتبه حسب توافق بدهکار با مؤسسه اعتباری پس از تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه‌های مترتبه قابل امهال می‌باشد. تعیین تکلیف وجه التزام تأخیر تأدیه دین / خسارات و هزینه‌های مترتبه اعم از تسویه نقدی یا اقساطی می‌باشد.

تبصره- مؤسسه اعتباری می‌تواند تسویه وجه التزام/خسارات و هزینه‌های مترتبه متعلقه قرارداد قبلی را از مبالغ پرداختی مشتری پس از امهال، در اولویت قرار داده و یا نسبت به تسهیم بالنسبه نمودن مبالغ مزبور اقدام نماید.

ماده ۷- در تمامی روش‌های امهال مورد استفاده طبق مفاد این دستورالعمل، به وجه التزام تأخیر تأدیه دین، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین تعلق نمی‌گیرد.

ماده ۸- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی که به تشخیص مؤسسه اعتباری در موضوع قرارداد تسهیلاتی مصرف نشده، ممنوع است.

ماده ۹- امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی به اشخاص مرتبط مؤسسه اعتباری ممنوع است.

ماده ۱۰- امهال مطالبات به دو صورت ادامه قرارداد فعلی (تقسیم مجدد و یا تمدید قرارداد) و یا انعقاد قرارداد جدید امکان‌پذیر است.

ماده ۱۱- موافقت مؤسسه اعتباری با درخواست مشتری مبنی بر صرف نظر کردن از اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات خود برای دوره مشخص (حداکثر برای یک سال) با رعایت کلیه مفاد قرارداد از جمله تعلق وجه التزام تأخیر تأدیه دین برای دوره مزبور بلامانع است.

تبصره- پس از اتمام مهلت موضوع این ماده صرف نظر از انجام/عدم انجام اقدامات اجرایی و حقوقی جهت وصول مطالبات، تمامی مفاد قرارداد نافذ می‌باشد.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری می‌تواند حسب درخواست مشتری از طریق تقسیم مجدد بدون انعقاد قرارداد جدید، اصل، سود و وجه التزام تأخیر تأدیه دین متعلقه اقساط سررسید شده قراردادهای مبتنی بر عقود غیرمشارکتی را محاسبه و به شرح ذیل از مشتری دریافت نماید:

۱-۱۲ عین مبلغ وجه التزام تأخیر تأدیه دین اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می‌شود.

۲-۱۲ مبلغ اقساط سررسید شده به اقساط آتی اضافه می‌شود.

تبصره- تجميع عين مبلغ وجه التزام تأخير تأديه دين اقساط سررسيد شده، مبلغ اقساط سررسيد شده و اقساط آتى و دريافت آن در قالب اقساط جديد امکان پذير مى باشد. در هر صورت تعداد اقساط جديد بايد برابر و يا بيشتر از تعداد اقساط سررسيد نشده باشد.

ماده ۱۳- امهال مطالبات از طريق انعقاد قرارداد جديد به هر يك از روش هاى تجديد قرارداد و تبديل قرارداد در چارچوب مفاد اين دستورالعمل امکان پذير مى باشد.

فصل دوم- عقود مشاركتى

ماده ۱۴- امهال قراردادهائى مبتنى بر عقود مشاركتى، از طريق تمديد و تبديل قرارداد امکان پذير است.

ماده ۱۵- در تمديد قرارداد مشاركت مدنى، مؤسسه اعتبارى و مشترى مى توانند درخصوص مفاد ديگر قرارداد از جمله ميزان سهم الشرکه پرداختى، نسبت تقسيم سود و وثايق مأخوذه توافقات جديدى نمايند.

ماده ۱۶- در مشاركت مدنى، تبديل قرارداد از طريق عقود تسهيلى فروش اقساطى، اجاره به شرط تملك، سلف و خريد دين مجاز است.

ماده ۱۷- امهال تسهيلات اعطائى در قالب عقد مضاربه با استفاده از تبديل قرارداد از طريق عقود تسهيلى فروش اقساطى، اجاره به شرط تملك، سلف و خريد دين مجاز است.

تبصره- امهال تسهيلات اعطائى در قالب عقد مضاربه از طريق عقد تسهيلى فروش اقساطى در صورتى مجاز است كه عين مال/كالاى موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و كالا در آينده ممكن باشد.

فصل سوم- عقود غيرمشاركتى

ماده ۱۸- در قراردادهائى مبتنى بر عقود غيرمشاركتى، امهال مطالبات از طريق تقسيط مجدد، تجديد و تبديل قرارداد در چارچوب مفاد اين دستورالعمل امکان پذير است.

ماده ۱۹- امهال مطالبات ناشى از تسهيلات اعطائى در قالب عقود فروش اقساطى، اجاره به شرط تملك، مرابحه (كالاى) و استصناع با استفاده از تجديد قرارداد در صورتى مجاز است كه عين مال/كالاى موضوع قرارداد موجود بوده و حصول انتفاع از اموال و كالا در آينده ممكن باشد.

ماده ۲۰- امهال مطالبات ناشى از تسهيلات اعطائى در قالب عقود جعالة و مرابحه (خدماتى) با استفاده از تجديد قرارداد در صورتى مجاز است كه انجام خدمت موضوع قرارداد به اتمام نرسيده و به تشخيص مؤسسه اعتبارى بخش قابل توجهى از آن باقيمانده باشد.

ماده ۲۱- امهال مطالبات ناشى از تسهيلات اعطائى در قالب عقد سلف با استفاده از تجديد قرارداد در صورتى مجاز است كه موضوع قرارداد سلف به لحاظ خصوصيات و ويژگي ها به گونه اى باشد كه امکان جاگزينى آن با كالاهاى ديگر از همان نوع وجود داشته باشد.

- ماده ۲۲-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد فروش اقساطی از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۳-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد اجاره به شرط تملیک از طریق تبدیل قرارداد به عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک دیگر، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۴-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (کالایی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۵-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد خرید دین از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین دیگر، مجاز است.
- ماده ۲۶-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد جعاله از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۷-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد مرابحه (خدماتی) از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۸-** امهال مطالبات ناشی از تسهیلات اعطایی در قالب عقد سلف از طریق تبدیل قرارداد به عقود سلف دیگر، اجاره به شرط تملیک، و خرید دین مجاز است.
- ماده ۲۹-** امهال مطالبات ناشی از ارائه خدمات و انجام سایر فعالیتها و وقوع رویدادها از طریق تبدیل قرارداد به عقود اجاره به شرط تملیک، سلف و خرید دین مجاز است.

فصل چهارم - موارد لازم الرعایه

- ماده ۳۰-** مؤسسه اعتباری مکلف است در انعقاد قرارداد جدید، ضوابط و مقررات کلی ناظر بر اعطای تسهیلات بانکی و ارسال اطلاعات لازم به سامانه‌های بانک مرکزی را رعایت نماید.
- تبصره -** امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید برای مشتریان دارای سابقه بدهی غیرجاری نیز امکان‌پذیر می‌باشد.
- ماده ۳۱-** در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد جدید در قالب عقود مصرح در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) و اصلاحات و الحاقات بعدی قانون مزبور، رعایت مفاد دستورالعمل‌های اجرایی و ضوابط ابلاغی بانک مرکزی، مفاد این دستورالعمل و نرخ‌های سود مصوب شورای پول و اعتبار در زمان انعقاد قرارداد جدید، الزامی است.
- تبصره-** در امهال مطالبات از طریق تجدید و تبدیل قرارداد، تسویه مطالبات توسط مشتری با استفاده از منابع اعطایی مؤسسه اعتباری و یا فروش/واگذاری کالا/خدمت موضوع قرارداد صورت می‌پذیرد.

ماده ۳۲- در امهال مطالبات از طریق انعقاد قرارداد در قالب عقد اجاره به شرط تملیک، تمام یا بخشی از اموال منقول یا غیرمنقول مشتری به ارزش کارشناسی و معادل مطالبات، خریداری و سپس در قالب عقد اجاره به شرط تملیک و با رعایت مفاد دستورالعمل اجرایی آن به وی واگذار می‌گردد.

ماده ۳۳- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبات طبقه‌بندی شده در چارچوب مفاد دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری را پس از امهال بدون تغییر طبقه در سرفصل حساب‌های جداگانه‌ی مطالبات امهالی متناظر با طبقات مذکور نگهداری و ذخایر مربوطه را وفق ضوابط ابلاغی بانک مرکزی محاسبه و در دفاتر لحاظ نماید.

ماده ۳۴- مؤسسه اعتباری می‌تواند صرفاً پس از وصول حداقل ۲۰ درصد از کل مبلغ مطالبات امهالی و به ازای هر شش ماه بازپرداخت منظم و به‌موقع مطالبات مزبور در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه امهالی بالاتر منتقل نماید.

تبصره ۱- مؤسسه اعتباری می‌تواند در تسهیلات با فاصله اقساط بیش از شش ماه، به ازای سپری شدن مدت شش ماه از زمان بازپرداخت تمامی مانده سررسیدشده مطالبات طبقه‌بندی شده در هر یک از طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول و بازپرداخت منظم و به‌موقع اقساط سررسیدشده در دوره یادشده از جانب مشتری، مطالبات مذکور را به یک طبقه بالاتر منتقل نماید.

تبصره ۲- در صورت عدم بازپرداخت تسهیلات امهالی در تاریخ سررسید/سررسیدهای مقرر، زمان سپری شده از تاریخ‌های مذکور ملاک انتقال تسهیلات امهالی به طبقات غیرجاری پایین‌تر می‌باشد. در طبقه‌بندی تسهیلات مزبور، همواره ضعیف‌ترین معیار ارزیابی وفق دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌ها ابلاغی بانک مرکزی ملاک طبقه‌بندی مطالبات امهالی می‌باشد.

ماده ۳۵- شناسایی درآمد مطالبات امهالی اعم از سود و وجه‌التزام تأخیر تأدیه دین، در دفاتر مؤسسه اعتباری، در چارچوب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی در خصوص شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری امکان‌پذیر است.

ماده ۳۶- چنان‌چه مشتری وفق مفاد قرارداد امهال، در موعد/مواعد مقرر، طی دوره امهال نسبت به بازپرداخت قسط/اقساط مطالبات امهالی اقدام نماید، در استعلام اعتباری از سامانه‌های بانک مرکزی جهت اعطای تسهیلات و یا ایجاد تعهدات، مطالبات مزبور به عنوان مطالبات امهالی گزارش می‌شود، لیکن مشتری یادشده بابت مطالبات امهالی مشمول ممنوعیت‌های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیرجاری نمی‌شود.

تبصره ۵- چنان‌چه مشتری تسهیلات امهالی را بیش از ۶۰ روز از موعد/مواعد مقرر بازپرداخت ننماید مشمول ممنوعیت‌های ناظر بر اشخاص دارای بدهی غیرجاری می‌گردد.

ماده ۳۷- مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت شش ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل سازوکار لازم جهت اجرای صحیح و دقیق مفاد آن شامل مواردی نظیر مراجع تصمیم‌گیر ذی صلاح، واحد یا واحدهای سازمانی مسئول انجام کار، شرح وظایف آن و روش‌های انجام کار را طراحی و به تصویب هیأت مدیره برساند.

ماده ۳۸- مؤسسه اعتباری موظف است در قالب جداول ابلاغی بانک مرکزی، حداقل اطلاعات شامل مانده مطالبات امهالی به تفکیک طبقات جاری و سررسیدگذشته، معوق و مشکوک‌الوصول، انواع روش‌ها و عقود مورد استفاده در امهال را در مقاطع ماهانه و حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از پایان هر ماه، به بانک مرکزی ارسال نماید. مؤسسه اعتباری موظف است اطلاعات مربوط به مطالبات امهالی به شرح فوق را در یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی افشا نماید.

ماده ۳۹- سایر نهادهای پولی و اعتباری نظیر شرکت‌های پس‌انداز و تسهیلات مسکن، واسپاری (لیزینگ)، تعاونی اعتبار و صندوق‌های قرض‌الحسنه که از بانک مرکزی مجوز فعالیت دارند نیز در صورت صلاحدید بانک مرکزی و با ابلاغ مراتب از سوی آن بانک، ملزم به رعایت مفاد این دستورالعمل خواهند بود.

ماده ۴۰- تخطی از احکام این دستورالعمل موجب اعمال مجازات‌های مقرر در ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور، ماده (۱۴) قانون برنامه ششم توسعه کشور و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط می‌شود.

«دستورالعمل اجرایی نحوه امهال مطالبات مؤسسات اعتباری» در (۴۰) ماده و (۱۳) تبصره در یک‌هزار و دویست و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید و از ابتدای سال ۱۳۹۹، لازم‌الاجرا می‌باشد.